

различно и произвели цѣлъ редъ смутове между православното население, въ които все повече изпжквала и се развивала идеята за българската независимостъ отначало църковна, а сетне и политическа.

Но българитѣ искали да използватъ хатти-хумаюна, въ който рѣзко се различава патриархътъ отъ другитѣ духовни началници на народностнитѣ общини, главно за да ги признаятъ като отдѣлна народностъ въ Оттоманската империя наредъ съ другитѣ народности; по тоя начинъ тѣ се домогвали да се сдобиятъ съ собственъ духовенъ началникъ и да се освободятъ отъ цариградската патриаршия. „Турското правителство, — пише Найдень Геровъ въ писмото си отъ 7 мартъ 1857 год. до директора на Азиатския департаментъ, генералъ Егоръ Петровичъ Ковалевски, — приема всички православни християни въ империята за единъ народъ, като го нарича Румъ-милети (грѣцки народъ), и за глава на тоя многоброенъ народъ признава цариградския патриархъ. Гърцитѣ, ползувайки се отъ това название, изтъкватъ себе си навсѣкжде, гдето е изгодно за тѣхъ, а за българитѣ оставатъ едни само повинности. За да не се продължава това и завѣжда и за да могатъ българитѣ да се ползватъ отъ правдинитѣ, обещани отъ хатти-хумаюна, непременно трѣбва да бждатъ признати за особенъ народъ, отдѣленъ отъ гърцитѣ. Но, понеже турското правителство се сношава съ немюсюлманскитѣ народи само чрезъ тѣхнитѣ духовни началници, то и българитѣ, ако бждатъ признати за особенъ народъ, трѣбва да иматъ свой духовенъ началникъ, отдѣленъ отъ патриарха, който служи за началникъ и представителъ на грѣцки народъ, за да се сношава правителството чрезъ него съ българитѣ“¹⁾

Всичката прѣчка обаче се заключавала въ това, че въ хатти-хумаюна не било точно опредѣлено, кои трѣбва да се разбиратъ подъ духовни началници на разнитѣ народностни общини и поради това възникналъ цѣлъ редъ недоразумения и сблъсквания между българи и гърци, които въ основата си имали чисто национални стремежи. Гърцитѣ обаче отъ своя страна не искали доброволно да се откажатъ отъ вѣковната си властъ надъ българитѣ въ църковно отношение, още повече че въ стремежа на българитѣ къмъ духовна самостоятелностъ тѣ прозирали и политическа тенденция, опасна за еллинизма, а поради това не веднажъ отказвали дори най-скромнитѣ и законни искания на българитѣ, като: да иматъ богослужение и свещени книги на свой роденъ

¹⁾ Н. И. Петровъ, п. т. стр. 39—40.